

‘Hier kijken ze naar je hart’

Ze is net verhuisd naar een appartement vlakbij haar werk en haar ouders. Voor het raam hangen drie transparante fotolijstjes. Een klein meisje in een wit jurkje met een grote, rode bal in haar handen, een jonge vrouw voor het Louvre en een groep vrouwen die een grote saamhorigheid uitstraalt.

Nelleke de Jong-van den Berg

Lubna Hababa is in 2000, op haar twintigste, uit een gewone woonwijk in Bagdad naar Nederland gevlucht. Haar moeder was hier met haar drie broertjes al eerder aangekomen, haar vader en haar zus volgden later. “Mijn vader was militair, dat gaf problemen. Het was een hele tocht. Ik wist niet waar mijn moeder was. Met hulp van een opvangcentrum in Den Haag vonden we elkaar gelukkig terug.” Ze vertelt er summier over, was weliswaar jongvolwassen, maar na een spannende vlucht in een vreemd land aankomen, was niet gemakkelijk. “Gelukkig waren we binnen een jaar weer samen.” In Irak had Lubna al twee jaar geneeskunde gestudeerd. In Nederland wilde ze allereerst de taal leren. “Dat moet, om te kunnen integreren, te kunnen studeren en uiteindelijk aan het werk te kunnen gaan.” Hulp was dichtbij: “Mijn broertje is zes jaar jonger, hij was al langer hier en kinderen pakken taal ook sneller op, hij heeft me geholpen.”

Verhuizen, verhuizen, verhuizen

Haar droom was dokter worden. Ze koos voor tandheelkunde, moest daarvoor eerst een door de universiteit georganiseerd schakeljaar doorlopen. “Natuurkunde en scheikunde opnieuw, dat viel niet mee, in het Nederlands.” Maar het lukte. Ze schreef zich in – en werd uitgeloot. Ze week uit naar een medische hbo-opleiding en lootte een jaar later wel in. Vijf jaar later, in 2009, studeerde ze af bij het Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam.

“Natuurlijk heb je wilskracht nodig, maar ik heb ook hulp gehad van God. En van mensen om me heen. Ik kwam in contact met het UAF, een studiefonds voor vluchtelingen, had toen nog geen verblijfsvergunning. Dus moest ik bij hen toelichten waarom ik was gevlucht. Ik werd aangenomen, zij hebben mijn studie betaald. Dat was heel fijn.

Ik woonde met mijn ouders in een asielzoekerscentrum in Rotterdam. Toen ik kon gaan studeren, verhuisde ik naar het azc in Amstelveen, en later naar het centrum in Leiden. Zo woonde ik halverwege mijn studie en mijn ouders.

Uiteindelijk kreeg ik, toen ik in mijn tweede jaar zat, een verblijfsvergunning, net als mijn ouders, mijn broertjes en mijn zus. VluchtelingenWerk Nederland hielp me aan een appartementje in Oegstgeest. Na mijn afstuderen vond ik werk in een tandartsenpraktijk in Nieuw-Vennep. Sinds september vorig jaar werk ik in een praktijk in Streefkerk. Een maand geleden ben ik naar hier verhuisd, in de Krimpenerwaard.”

Geen heimwee

Ze houdt van haar werk en de omgeving bevalt haar. “De mensen zijn bijna allemaal christelijk, anders dan in Nieuw-Vennep. Ja, ik voel me thuis. Mensen hebben vertrouwen in de tandarts. In de vorige praktijk waren ze zo mondig. Natuurlijk leer je in de opleiding ook omgaan met cliënten, en hoe je ze bij hun behandelplan betreft. Maar de tandarts blijft toch altijd verantwoordelijk.” Ze weet niet hoe dat nu in Irak is, vermoedt dat de arts daar meer gezag heeft.

Lubna heeft geen heimwee naar haar geboorteland. “Wel mis ik mijn vriendinnen, en de kerk. Maar het is niet te vergelijken met de veiligheid hier. Elektriciteit, water, het openbaar vervoer, dat hebben jullie hier nooit moeten missen, nooit, terwijl daar... Daar betaal je, anders dan hier, nauwelijks belasting, maar je profiteert er hier ook van.” Ze heeft nog wel contact met haar

vriendinnen. “De meesten zijn ook gevlucht, naar Europa, sommigen naar Amerika.”

‘In de loop van de tijd voelden we ons in de kerk als bij familie’

Ze vertelt over de plaats van christelijke kerken in de Iraakse samenleving. “Het christendom is erkend, maar christenen vormen een minderheid. Er zijn rooms-katholieke, Grieks-orthodoxe en protestantse kerken, waar christenen hun diensten houden. Maar op straat je geloof uitdragen, is verboden, net als thuis bij elkaar komen. Omdat het een dekmantel kan zijn voor verzetsbijeenkomsten.

In de azc’s waren geen diensten. Wel kwamen er mensen uit de Nederlandse kerk die ons uitnodigden voor diensten bij hen. Ook hoorden we via via van een Arabische kerk.

In het begin was het moeilijk om je geloof te uiten, in een andere taal, tussen allemaal onbekenden. Je moest eigenlijk opnieuw beginnen. Maar in de loop van de tijd voelden we ons in de kerk als bij familie. We mogen er een Arabisch lied en gebed doen.” Nu gaat ze afwisselend naar Nederlandse en Arabische diensten.

Verschillen

Ze vond het niet heel moeilijk om te wortelen in Nederland. “Nederlanders zien me niet als vreemdeling. Mensen zijn hier menselijk. Dat heb je in Irak niet altijd. Daar kijken ze alleen naar je als je geld hebt, of machtig bent. Hier kijken ze naar je hart, je persoonlijkheid. Het enige wat we moeilijk vonden, was het weer.” Ze schaterert. “Het went, je kunt niet altijd alles naar je zin hebben, overal. Misschien alleen in de hemel.”

“En het vele lange wachten, dat was ook moeilijk. Een afspraak bij een specialist? Over twee, soms drie maanden was je eens een keer aan de beurt. En het wachten in het azc... De bewoners verbaasden zich er trouwens wel over dat ik de taal ging leren, ging studeren. ‘Waarom? Je kunt beter wachten tot je weet of je mag blijven.’ ‘Nee,’ zei ik dan, ‘ik ga mijn tijd niet verspillen.’ In mijn hart wist ik dat ik mocht blijven. Ik ging studeren. Ik houd niet van opgeven, niet van de gemakkelijke weg.”

Een ander verschil tussen Irak en Nederland? Ze schiet in de lach nog voor ze het onder woorden brengt. “Arabische mensen vinden lekker eten heel belangrijk, met veel verschillende gerechten. Het kost veel tijd en ook best veel geld, en de hele keuken wordt vies.” Weer die lach. “Als mijn moeder de keukens van Nederlanders ziet, zegt ze: ‘Eten die mensen niet?’ Nederlanders koken eenvoudiger, met veel minder olie. Stampot is vast ook gezond, maar anders.”

December

Kerst viert ze met haar ouders en broers en zuster. “Natuurlijk gaan we de 25^e naar de kerk. Daarna eten we samen, bij mijn ouders of mijn schoonzus.”

Op 31 december, met ‘papa Noël’, wisselen ze cadeautjes uit. “Een familielid speelt de Kerstman, er is feestelijk eten, we doen spelletjes. We vieren het samen met andere Iraakse families.” Sinterklaas was dus niet totaal vreemd voor Lubna en haar familie, de Zwarte Pieten wel. “Maar we vonden ze wel grappig.”

Samen

“Het valt ons ook op dat Nederlandse kinderen zo goed opgevoed zijn. In winkels, op straat, in de kerk, ze zijn rustig, ze luisteren. Arabische kinderen huilen veel meer, vaak tot ze hun zin krijgen. Bij Nederlandse ouders is nee nee. Maar als Nederlandse kinderen achttien worden, verkilt de relatie ineens. Dat begrijpen wij niet.

In onze cultuur blijf je bij je ouders tot je gaat trouwen. De oudste zoon blijft na zijn trouwen vaak zelfs met zijn vrouw bij zijn ouders wonen. Het is niet gebruikelijk dat je voor je huwelijk al op jezelf gaat wonen. Toch vonden mijn ouders het niet moeilijk dat ik verhuisde voor mijn studie. Het was nodig en ik was elk weekend terug. En nu zijn ze blij dat ik weer vlak bij hen woon. Ja, mijn werk is een cadeau van de Heer.”

Nelleke de Jong-van den Berg is freelance tekstschrijver en vertaler. www.bergindepolder.nl